

**แบบการเสนอผลงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)**

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมินนางสาวเสาวรส ชมภูเทพ.....

ตำแหน่งปัจจุบันนักวิชาการป่าไม้.....ระดับ...ชำนาญการ.....

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างานอุทยาน รับผิดชอบในการบริหารจัดการพื้นที่วนอุทยาน ให้เป็นไปตามหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน โครงสร้างแผนปฏิบัติการที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้กำหนด ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความชำนาญงานในด้านวิชาการป่าไม้ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยาก และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

หรือปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญในด้านวิชาการป่าไม้ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย ในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการสงวนอนุรักษ์ คุ่มครอง ดูแล รักษาทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนการควบคุม กำกับดูแล ป้องกันการกระทำผิดการบุกรุก ทำลายป่า การป้องกันและควบคุมไฟป่า ตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้

โดยปัจจุบัน ข้าพเจ้าปฏิบัติงานทำหน้าที่หัวหน้างานอุทยานน้ำตกตาดสายรุ้งจังหวัดเชียงราย ,หัวหน้าหน่วยควบคุมพื้นที่เตรียมการประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าป่าซาง จังหวัดเชียงราย อีกหน้าที่หนึ่ง และหัวหน้าฝ่ายศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ ส่วนอุทยานแห่งชาติ อีกหน้าที่หนึ่ง สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๕ (เชียงราย)

ตำแหน่งที่จะแต่งตั้งนักวิชาการป่าไม้.....ระดับ...ชำนาญการพิเศษ.....

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความชำนาญงานสูงมากในด้านวิชาการป่าไม้ สัตว์ป่า และควบคุมไฟป่า ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยากมาก และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย หรือ

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความชำนาญงานสูงมากในด้านวิชาการป่าไม้ สัตว์ป่า และควบคุมไฟป่า ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยากมาก และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

๑. เรื่อง การมีส่วนร่วมของราษฎรในการป้องกันและควบคุมไฟป่าในพื้นที่วนอุทยานน้ำตกตาดสายรุ้ง ภูมิศึกษา บ้านป่าสา ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ.....พฤษภาคม - ตุลาคม ๒๕๖๗.....

๓. ความรู้ ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

๓.๑ ความรู้ทางวิชาการ ได้แก่ วนศาสตร์ เกษตรศาสตร์ สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ และการพัฒนาชุมชน

๓.๒ แนวคิดที่ใช้ในการดำเนินการ ได้แก่

๓.๒.๑ แนวคิดด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ต้องคำนึงถึงทรัพยากรอื่นควบคู่กันไป เพราะทรัพยากรธรรมชาติต่างก็มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์และส่งผลต่อกันอย่างแยกไม่ได้ และการวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาด ต้องเชื่อมโยงกับการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และคุณภาพชีวิตอย่างกลมกลืน ตลอดจนรักษาไว้ซึ่งความสมดุลของระบบนิเวศควบคู่กันไป (สุญาณิ, ๒๕๔๑)

๓.๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

กระบวนการของกลุ่มองค์กร ชุมชน มีการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ โดยมีความเข้าใจในปัญหาของตนและตระหนักถึงสิทธิ์ของตนที่มีต่อสิ่งนั้น ซึ่งความรู้สึกเหล่านั้นจะเกิดขึ้นได้ด้วยการที่บุคคลได้รับข้อมูลใหม่ที่ช่วยเพิ่มอำนาจ ความคิด และโอกาสได้ร่วมวิเคราะห์ และตัดสินใจกำหนดเป้าหมายในกิจกรรมเหล่านั้น (โกวิทย์, ๒๕๔๑)

๓.๒.๓ แนวนโยบายของรัฐที่สนับสนุนการมีส่วนร่วม

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินงาน และเป้าหมายของงาน

ในปัจจุบันสภาพป่าในพื้นที่วนอุทยานน้ำตกตาดสายรุ้งได้รับผลกระทบจากปัญหาหลายสาเหตุ สาเหตุอย่างหนึ่งเป็นผลมาจากไฟป่า ซึ่งในพื้นที่วนอุทยานน้ำตกตาดสายรุ้ง มีสถิติการเกิดไฟป่าโดยเปรียบเทียบจากจุดความร้อน(Hotspot) ดาวเทียม Suomi NPPระบบ VIIRS ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๖ มีจุดความร้อนเกิดขึ้น จำนวน ๑๔ ครั้ง พื้นที่เสียหายประมาณ ๒๐๐ ไร่ ในขณะที่เดียวกันวนอุทยานน้ำตกตาดสายรุ้ง มีชุมชนรอบพื้นที่ จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม จากสถิติสาเหตุการเกิดไฟป่าในพื้นที่วนอุทยานน้ำตกตาดสายรุ้งส่วนใหญ่ เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การเก็บหาของป่า การล่าสัตว์ เผาไร่ แกล้งจุด และความประมาท เป็นต้น ดังนั้น การแก้ไขปัญหาไฟป่าในพื้นที่วนอุทยานน้ำตกตาดสายรุ้งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากราษฎรในพื้นที่ โดยมุ่งเน้นการเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันไฟป่า ซึ่งเป็นแนวทางที่คาดว่าจะประสบความสำเร็จมากที่สุด

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรในการป้องกันและควบคุมไฟป่าในพื้นที่วนอุทยานน้ำตกตาดสายรุ้ง กรณีศึกษา บ้านป่าสา ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย สรุปสาระและขั้นตอนการดำเนินงาน ได้ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อศึกษาปัจจัยในด้านสังคม เศรษฐกิจ ความรู้ ความเข้าใจการรับรู้ข่าวสาร ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมไฟป่าของราษฎรบ้านป่าสา ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

๑.๒ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมไฟป่าของราษฎรบ้านป่าสา ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ในพื้นที่วนอุทยานน้ำตกตาดสายรุ้ง

๑.๓ เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมไฟป่าของราษฎรบ้านป่าสา ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

๒. การตรวจเอกสาร

ทำการตรวจเอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ทฤษฎี แนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓. การสร้างแบบสอบถาม

ดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และศึกษาแบบสอบถามของงานวิจัยที่มีลักษณะใกล้เคียงกับการศึกษาครั้งนี้ แล้วนำมาดัดแปลงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งคำถามในแบบสอบถามมีทั้งคำถามปลายปิด (close-end question) และคำถามปลายเปิด (open-end question) สำหรับเนื้อหาของ

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ คำถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรบ้านป่าสา ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการพักอาศัยในพื้นที่ บทบาททางสังคม เป็นต้น

ส่วนที่ ๒ คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของราษฎรบ้านป่าสา ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยใช้คำถามในการประเมินค่า (ให้คะแนน)

ส่วนที่ ๓ คำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของราษฎรเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่วนอุทยานน้ำตกตาดสายรุ้ง

๔. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่เป็นผู้แทนครัวเรือนของประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน ๓๖๓ ครัวเรือน ตามหลักเกณฑ์การหาตัวอย่างของประชากร โดยใช้ของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, ๑๙๗๓) โดยทำการสุ่มจากประชากรได้จำนวน ๑๙๐ ครัวเรือน ดังต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n หมายถึง ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N หมายถึง จำนวนประชากร

e หมายถึง ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ซึ่งเท่ากับ ๐.๐๕

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (qualitative method) เป็นการนำข้อมูลที่ได้นำมารวบรวมแจกแจงโดยใช้หลักสถิติอย่างง่าย เช่น ค่าเฉลี่ย (mean) การแจกแจงความถี่ (frequency distribution) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าสูงสุด (maximum) และค่าต่ำสุด (minimum) เป็นต้น

๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (quantitative method) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ และคำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) เพื่อทดสอบหาปัจจัยต่างๆที่คาดว่าจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในการป้องกันและควบคุมไฟฟ้า ในพื้นที่วนอุทยานน้ำตกตาดสายรุ้ง กรณีศึกษา บ้านป่าสา ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยใช้สถิติวิเคราะห์ t-test และสถิติวิเคราะห์ f-test กับตัวแปรอิสระที่แบ่งกลุ่มออกเป็น ๒ กลุ่ม และที่แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มขึ้นไปตามลำดับ โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ หรือที่ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ ๙๕ เปอร์เซ็นต์

๖. เป้าหมายของงาน

๖.๑. เพื่อให้ราษฎรรอบพื้นที่ ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ร่วมศึกษาปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามผล และร่วมรับประโยชน์ด้วยความสมัครใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกชุมชนด้วยความพึงพอใจในการร่วมกันป้องกันและควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่

๖.๒ เพื่อศึกษาปัจจัยในการมีส่วนร่วมของประชาชน จากสภาพความเป็นจริงของชาวชนบทที่จะเข้าร่วมกิจกรรมหนึ่งๆ ทั้งในมุมของการร่วมแรง ร่วมทรัพยากร หรืออื่นๆ นั้น มีเหตุผล ๒ ประการ คือ การมองเห็นว่าตนจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ทำลงไป ซึ่งถือเป็นเรื่องของการกระตุ้นให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

ประการที่สอง คือการได้รับการบอกกล่าวหรือชักชวนจากเพื่อให้เข้าร่วมโดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ ซึ่งถือเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดสิ่งจูงใจ

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

๕.๑ ผลงานเชิงปริมาณ

กลุ่มประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง ๕๐-๕๙ ปี มีระดับการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งมีอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม ราษฎรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับไฟฟ้า ราษฎรส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับไฟฟ้าผ่านทางสื่อบุคคล คือ ผู้นำหมู่บ้าน โดยเฉลี่ยราษฎรส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้า สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้า ราษฎรส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรม ในการนี้ ราษฎรได้เสนอแนะด้าน การเตรียมการดับไฟฟ้า โดยเสนอแนะให้ประชาชนควรทำแนวกันไฟรอบพื้นที่การเกษตรของตนเองเพื่อเป็น การป้องกันและแก้ไขปัญหาการเกิดไฟฟ้าต่อไป

ค่าเฉลี่ยการตอบคำถามในแบบสอบถามของประชากรตัวอย่าง แล้วนำไปเปรียบเทียบกับอันตรภาคชั้นที่กำหนดไว้ (ช่วงคะแนนที่กำหนดไว้ จาก ๐ ถึง ๕) ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการป้องกันและควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่วนอุทยานน้ำตกตาดสายรุ้ง ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๔ ซึ่งแปลความหมายได้ว่า ในภาพรวมราษฎรมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่วนอุทยานน้ำตกตาดสายรุ้ง ในระดับมาก โดยสามารถจำแนกระดับการมีส่วนร่วมออกเป็นรายด้าน ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมด้านการคิด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๓ อยู่ในระดับปานกลาง
๒. การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๕ อยู่ในระดับมาก
๓. การมีส่วนร่วมด้านการรวมรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๒ อยู่ในระดับมาก
๔. การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๖๕ อยู่ในระดับปานกลาง

๕.๒ ผลงานเชิงคุณภาพ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของราษฎรในการป้องกันและควบคุมไฟฟ้า ในพื้นที่วนอุทยานน้ำตกตาดสายรุ้ง กรณีบ้านป่าสา ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ได้ตอบสนองแนวคิดของแผนการปฏิบัติราชการระยะ ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐) ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (ฉบับทบทวนปีงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการ เรื่อง อนุรักษ์ ปกป้องรักษา และฟื้นฟูพื้นที่ป่าอนุรักษ์ โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าในพื้นที่อนุรักษ์ : ๑) เพิ่มประสิทธิภาพการเฝ้าระวังพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ๒) บูรณาการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันเชิงพื้นที่

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และเป็นแนวทางในการวางแผนบริหารจัดการพื้นที่อื่นๆ ที่มีลักษณะสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

๖.๑ แนวทางเชิงนโยบาย หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ผลการศึกษาข้อเสนอแนะ ปัญหาอุปสรรค เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนและออกนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมไฟฟ้าให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๖.๒ การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในรูปแบบเครือข่ายอาสาสมัคร ตลอดจนการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดจิตสำนึก ห่วงแทนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น นำไปสู่การพัฒนาภาคความร่วมมือระหว่างรัฐกับประชาชน ที่จะสามารถนำไปใช้เป็นตัวอย่งเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ท้องถิ่น และประชาชนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านอื่น ๆ

๖.๓ การเพิ่มความตระหนักรู้และความรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติ ช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลป่าไม้และธรรมชาติ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๖.๔ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ถ้าทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่นมีความอุดมสมบูรณ์และปลอดภัยจากไฟป่า ก่อให้เกิดการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สร้างรายได้ให้ชุมชน เกิดความภูมิใจและสำนึกรักท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

ต้องศึกษาค้นคว้า ตรวจสอบเอกสาร ข้อมูลกิจกรรม และข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพื้นที่ที่ทำการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของราษฎรในพื้นที่ที่ดำเนินการ รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามในพื้นที่ต้องใช้ระยะเวลาเพื่อให้เข้าถึงแต่ละครัวเรือน และไม่กระทบต่อกิจวัตรประจำวันของกลุ่มตัวอย่าง

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่จบระดับประถมศึกษา จึงเป็นอุปสรรคในการอธิบาย ชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถาม สื่อสารให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของงาน ประกอบกับประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงต้องออกทำงานแต่เช้าและกลับบ้านช่วงเย็น ทำให้ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ค่อนข้างล่าช้า

๙. ข้อเสนอแนะ

๙.๑ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ควรเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ทุกขั้นตอน ควรมีการจัดการและวางแผนนโยบายที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

๙.๒ ควรมีการเพิ่มการรับรู้ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลวิชาการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การฝึกอบรม การทำนิทรรศการความรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เป็นต้น

๙.๓ ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

๙.๔ ควรปลูกจิตสำนึกให้แก่ประชาชนและสร้างแรงจูงใจในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าในท้องถิ่น ตลอดจนการพิจารณากำหนดแผนงานเพื่อให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน ซึ่งจะสามารถทำให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรในพื้นที่ที่ศึกษาเพิ่มมากขึ้น

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

.....
.....

๑๑. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

(๑)สัดส่วนของผลงาน..... %
(๒)สัดส่วนของผลงาน..... %
(๓)สัดส่วนของผลงาน..... %

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)ผู้ขอประเมิน

(...นางสาวเสาวรส ชมภูเทพ...)

วันที่...๒๘.../.....กุมภาพันธ์..../...๒๕๖๘....

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
(๑)	
(๒)	
(๓)	

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)
(.....นายจิรรัฐ กัมพลานนท์.....)
(ตำแหน่ง) ผู้อำนวยการส่วนอุทยานแห่งชาติ
วันที่...../..... 28 ก.พ. 2568
(ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล)

(ลงชื่อ)
(.....นายเจนฐาน เงินทอง.....)
(ตำแหน่ง) ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๕
วันที่...../..... 28 ก.พ. 2568
(ผู้อำนวยการกอง/สำนัก ขึ้นไป)

หมายเหตุ : ๑. คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยสองระดับ คือ ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป
อีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียวกัน ก็ให้คำรับรองหนึ่งระดับได้
๒. การเสนอผลงานให้มีความยาวไม่น้อยกว่า ๕ หน้ากระดาษ A๔

ข้อเสนอแนวความคิด/วิธีการ เพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑. เรื่อง การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒. หลักการและเหตุผล

ด้วยสถานการณ์ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรป่าไม้ ได้เพิ่มทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกขณะ และอาจนำไปสู่ภาวะวิกฤตขึ้นได้ในอนาคต และมีแนวโน้มอาจจะทำให้ทรัพยากรป่าไม้ลดลง และมีความเสื่อมโทรมมากขึ้น ทรัพยากรป่าไม้เป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบนิเวศที่ช่วยรักษาสมดุลของธรรมชาติ อีกทั้งยังเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร ที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า และเป็นทรัพยากรที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันป่าไม้กำลังเผชิญกับปัญหาการทำลายล้างจากการตัดไม้ทำลายป่า การขยายพื้นที่เกษตรกรรม การพัฒนาเมือง และการใช้ทรัพยากรอย่างขาดความรับผิดชอบ การพัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นไปอย่างเร่งรีบ ขาดการวางแผนและการบริหารจัดการด้านต่างๆอย่างไม่เหมาะสม เป็นผลให้มีการใช้ทรัพยากรในปริมาณมากจนเกินขีดความสามารถที่จะฟื้นฟูด้วยตัวเองได้ ส่งผลให้พื้นที่ป่าลดลงอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น ภาวะโลกร้อน ดินเสื่อมโทรม น้ำแล้ง และความสูญเสียทางระบบนิเวศ การอนุรักษ์ป่าไม้ให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับทรัพยากรป่าไม้มากที่สุด การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ส่งเสริมให้ชุมชนมีบทบาทในการดูแลรักษาป่า ตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าและยั่งยืน ถือเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยลดปัญหาการทำลายป่าและฟื้นฟูระบบนิเวศให้กลับมาสมบูรณ์อีกครั้ง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าไม้อาจอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การปลูกป่าทดแทน การลาดตระเวน เผ่าระวังการบุกรุกป่า การทำเกษตรกรรมเชิงอนุรักษ์ การส่งเสริมความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมให้กับเยาวชน และการมีส่วนร่วมในโครงการอนุรักษ์ที่หน่วยงานรัฐหรือองค์กรเอกชนดำเนินการ ทั้งนี้ หากมีการสร้างกลไกการบริหารจัดการที่เหมาะสม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง และบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน ย่อมทำให้การอนุรักษ์ป่าไม้มีความยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยรวม

ดังนั้น การพัฒนาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยให้เกิดความสมดุลระหว่างการใช้ทรัพยากรและการรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อเข้ามาแก้ไขปัญหา อย่างเป็นระบบและบูรณาการทุกภาคส่วน นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน และคงไว้ซึ่งทรัพยากร ธรรมชาติให้แก่คนรุ่นต่อไป

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้น และแนวทางแก้ไข

ในอดีตที่ผ่านมารัฐบาลทุกรัฐบาล ได้พยายามแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านทรัพยากรป่าไม้ การแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรป่าไม้ จึงต้องมีความเข้าใจรากเหง้าของปัญหาแต่ละพื้นที่ ต้องเข้าใจวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น เพื่อดึงศักยภาพมาใช้เป็นกุศโลบายต่างๆ ในการอนุรักษ์ โดยบางท้องถิ่นคนกับป่า ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพราะเป็นวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้นๆ ฉะนั้น จึงขอเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

โดยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ให้ภาคประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ และขั้นตอนเริ่มตั้งแต่สำรวจ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ติดตามตรวจสอบประเมินผล และร่วมแก้ไขปัญหา ภายใต้กรอบวิถีชีวิต และขนบธรรมเนียมประเพณี ของแต่ละท้องถิ่น เช่น การอนุรักษ์คุ้มครอง การปลูกและบำรุง หรือแม้แต่การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ โดยอยู่ภายใต้กรอบ ระเบียบ

ข้อกฎหมายกำหนด หรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนในพื้นที่ ซึ่งในการบริหารจัดการพื้นที่ของแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน ตลอดจนถึงการสร้างวิทยาการ หรือสร้างผู้นำ และสร้างเครือข่ายในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง และมุ่งผลสัมฤทธิ์ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้มีความสมดุลทางธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนตลอดไป และให้ภาคประชาชนสามารถดำรงชีพอยู่ได้ด้วยดี ความพอเพียง สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทยและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถจัดระดับและรูปแบบการมีส่วนร่วม แบ่งออกได้ ดังนี้

๑. การให้ข้อมูลข่าวสาร คือ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน และเสริมสร้างความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ทางเลือก และทางแก้ไข เช่น การประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ การจัดทำรายงานประจำปี จดหมายข่าว การให้ข้อมูลผ่านผู้นำชุมชน เวทีประชุมอำเภอ การจัดค่ายเยาวชน โครงการครูป่าไม้ เป็นต้น

๒. การรับฟังความคิดเห็น คือ การได้รับข้อมูลและความคิดเห็นจากประชาชนเกี่ยวกับสภาพปัญหา ทางเลือกและแนวทางแก้ไข เช่น การลงพื้นที่ชุมชน การประชุมเวทีชุมชน การประเมินผลการดำเนินงาน การสำรวจแนวเขตทำกิน เป็นต้น

๓. การเข้ามามีบทบาท คือ การร่วมทำงานกับประชาชน เพื่อสร้างความมั่นใจกับประชาชนว่าความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะได้รับการพิจารณา เช่น การจัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียน/ข้อคิดเห็น การจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาของพื้นที่คุ้มครองต่างๆ เป็นต้น

๔. การสร้างความร่วมมือ คือ การเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจในรูปแบบของการเป็นพันธมิตรตั้งแต่การระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และแนวทางแก้ไข เช่น การสำรวจแนวเขตป่าอนุรักษ์ การจัดกิจกรรมปลูกป่าต่างๆ กิจกรรมส่งเสริมวิถีชีวิตที่เป็นมิตรต่อผืนป่า เป็นต้น

๕. การเสริมอำนาจ คือ การให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ ในรูปแบบส่งตัวแทนร่วมใช้สิทธิ เช่น การแก้ไขความขัดแย้งโดยประชาคม การประชุมรับรองแนวเขต การกำหนดกติกาการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามข้อตกลง เป็นต้น

ข้อเสนอแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

๑. การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับชุมชน ได้แก่ การปลูกป่า การบวชป่า การป้องกันไฟป่า การรวมกลุ่มภาคี เครือข่าย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน เพื่อร่วมกันฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

๒. ควรมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในท้องถิ่นในการปกป้องคุ้มครองอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สามารถแลกเปลี่ยนปัญหาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและมีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

๓. การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน เกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนได้ในระยะยาวโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ ส่งเสริมเกษตรกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และช่วยในการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพพร้อม ๆ กับการสร้างอาชีพและเพิ่มความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน.

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระบบนิเวศต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสมดุลทางธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ บรรลุผลสัมฤทธิ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน

๒. ลดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานราชการกับภาคประชาชน

๓. ทุกภาคส่วนหรือองค์กรส่วนท้องถิ่นเห็นความสำคัญ ตระหนักและให้การสนับสนุนอย่างจริงจังในการสร้างความร่วมมือในการดูแลรักษาพื้นที่ป่าอนุรักษ์

๔. ได้รับการสนับสนุนแผนงาน/โครงการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
๒. ระดับการให้ความสำคัญ ตระหนักและสนับสนุนของทุกภาคส่วนหรือองค์กรส่วนท้องถิ่น
๓. ระดับความพึงพอใจของทุกภาคส่วน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้

(ลงชื่อ)

(...นางสาวเสาวรส ชมภูเทพ...)

วันที่...๒๘.../...กุมภาพันธ์.../...๒๕๖๘....

ผู้ขอประเมิน